UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Gnoti Seautón, Sive Arnoldi Geulincs Ethica

Geulincx, Arnold

Lugd. Batav., MDCLXXV

§. 4. Virtus Una.

urn:nbn:de:hbz:466:1-48728

Visual Library

Virtus eſt amor Rationis : Sive jam Rationem amo in hoc aut in alio Officio, manet mea Virtus amor Rationis ; & licet patrem ſalvum faciam , licet ſervum, licet patriam liberem , aut quodcunque fungar Officio, fungor ſemper ex amore Rationis, qui cum in uno Officio non major eſt quam in altero , Virtus etiam in uno non major eſt , quam in altero. Virtus etiam eſt propoſitum faciendi quod jubet Ratio: ſive jam in hoc , ſive in alio quodam verſor Officio , propoſitum meum majus eſſe non poteſt , ſed propoſitum manet.

§. 4. *Virtus Una.*

Hoc axioma complectitur duos præcedentes : nam ſi Virtus Una ſit atque ſimplex , neceſſum etiam individuam eſſe , nam dividi non poteſt , quod unum eſt. Poteſt tamen individuum eſſe, quod non eſt unum : ſi nempe omnes ejus partes ſeu particulares Virtutes ita inter ſe arcte cohærerent, ut divelli à ſe invicem, diſtrahique non poſſent, quæ & Stoicorum mens fuiſſe videtur : quorum hoc ſcitum eſt Virtutes omnes catenæ in morem connexas eſſe , alteram ideo ſine alterâ non acquiri , qui vero unam adeptus ſit, ei nec

cæteras

cæteras deeſſe: non plus ergo dicimus; cum Virtutem unam, quam cum individuam dicimus. Similiter ex unitate Virtutis etiam æquabilitas ejus ſequitur (unum enim idemque ſibi quam maxime æquabile eſt) ſed ex æquabilitate non viciſſim unitas efficitur.

Unam vero tantum eſſe Virtutem ſatis manifeſtum eſt ei, qui rite Virtutem inter ac Officia ejus diſtinxerit: ſecluſis enim mente ac cogitatione omnibus à Virtute Officiis, unum quid ſimplexque apparet, quod in alia reſolvi non poſſit, nempe propoſitum faciendi quod jubet Ratio: niſi enim propoſitum hoc in diverſiſſima tendat Officia (nam & ad dandum ſubinde, & ſubinde ad retinendum, ad loquendum modo, tum ad tacendum, modo ad comiter & feſtive ſe habendum, modo ad graviter & ſevere ſe gerendum inclinat) tamen idem atq; unum ſimplex in omnibus illis reſpicit, nempe executionem Rationis: ſeu etiamſi diverſa ſint iſtius propoſiti objecta materialia (ut Scholæ loquuntur) unum tamen ſimplex eſt objectum formale, ſeu una atque ſimplex cauſa movens, nempe ut fiat id, quod Ratio poſtulat. Sic idem amor eſt, quo pater fertur & ad caſtigandum & ad conſolandum fi-

lium ſuum: etiamſi enim caſtigare & conſo-lare multum differant, tamen hæc objecta tantum ſunt: motivum vero quo pater agit unum idemque eſt, atque adeo ut unus idemque elucet in utroque Officio amor: idem facile applicatur ad amorem illum, qui Virtutem conſtituit.

Cum igitur Virtus tantum una ſit, ſolemus tamen Virtutes plures dicere: ſed mentem reflectimus ad Officia Virtutis, diverſaſque circumſtantias, in quibus Virtus reperiri poteſt (& ut omnes illas Virtutes particulares generali aliqua diviſione complectamur, poſſumus Virtutem conſiderare, 1. Ut relatam ad Officia illa, quæ circa nos verſantur (& in hac conſideratione temperantiam atque fortitudinem invenimus) 2. Ut relatam ad ea Officia, quæ circa Deum verſantur (& in hac conſideratione deprehendimus pietatem atque religionem) & 3. Ut relatam ad Officia verſantia circa alios homines (& in hac conſideratione quam plurima repe-riuntur Virtutis nomina, ſeu particulares Virtutes, V. G. liberalitas atque parſimonia; generoſitas atque modeſtia, comitas atque gravitas, clementia, juſtitia particularis, quæ & in contractibus, & in proëmi-andis bonis, puniendiſque ſumptibus illu-

cet;

ect, multæque ſimiles, quas longum eſſet hic recenſere) omnes tamen commode referuntur ad juſtitiam & æquitatem, ut infra ſatis patebit. Per juſtitiam autem oportet intelligere non Cardinalem ſed particularem, ut infra, quæ omnes particulares Virtutes non aliud ſunt, quam una & eadem Virtus, Virtus in diverſis circumſtantiis reperta: nam idem propoſitum, quod inter ſecunda temperantia vocatur, inter adverſa fortitudo, eſt inter dandum liberalitas, inter retinendum frugalitas, in rebus divinis pietas religioque, in rebus civilibus æquitas & juſtitia, & ſic porro: ex quo etiam intelligis quod Tract. 1. dicebamus, ubi de habitu dictum eſt, Virtutem totam haberi poſſe ſimul & ſemel, non opus eſſe longâ die, non multo Zephyro & hirundine multâ ut Virtutem conſequamur: eam poſſe jam nunc hoc momento haberi, ſcil. ut quæ conſiſtat in uno: faciam quod jubet Ratio.

§. 5. *Temperantia.*

Temperantia eſt Virtus inter res ſecundas deprehenſa: cum enim inter res ſecundas conexiſtens, prodit in Officium ſuum Virtus, quatuor ſuis proprietatibus (vulgo Cardinales nominant Virtutes) ſtipata. Hoc ipſo nullo alio accedente in-